

COVID-19 Pandemisinin Buz Hokeyi Sporuna Etkisi

The Effect of COVID-19 Pandemic on Ice Hockey Sports

Öz

İlk defa 2019 Aralık ayında Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan koronavirüs (COVID-19) salgını tüm dünyada etkisini göstermeye başlamıştır. Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) talimatları ve direktifleri doğrultusunda sorunun çözümü için ülkeler ile iş birliği içerisine girilmiştir. İş birliği sadece sağlık boyutunda değil eğitim, ekonomi, turizm ve spor gibi birçok alanda etkisini göstermiştir. Salgının önlenmesi ve tedbirlerin daha sıkı gerçekleşmesi amacıyla ulusal ve uluslararası spor organizasyonlarında alınan birtakım önlemler buz hokeyi sporunu da etkilemiştir. Uluslararası Buz Hokeyi Federasyonu, ulusal ve yerel yönetimler COVID-19 pandemisinin etkisini azaltmak amacıyla spor faaliyetlerinin yürütülmesinde çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmada, COVID-19 pandemisinin buz hokeyi sporuna etkisi ve spor ile sağlık arasındaki ilişkinin açıklanması amaçlanmıştır. Araştırmada, genel tarama ve dokümantasyon metodu ile veriler elde edilmiştir. Pandemi sürecinde Olimpiyatlar, Dünya Şampiyonları, Kupa karşılaşmaları, ulusal ve yerel birçok spor organizasyonu etkilenmiştir. Sonuç olarak, virüs nedeniyle Dünya'da Aralık 2019'dan itibaren birçok spor etkinliğini ertelenmiş veya iptal edilmiştir. Bu durumun temel nedeninin, insan sağlığı ve çözüm odaklı kazanımlar olduğu görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Koronavirüs; COVID-19; MERS-CoV; Pandemi; Buz Hokeyi

Abstract

The coronavirus (Covid-19) epidemic that firstly occurred in Wuhan, China in December 2019 began to show its effect all over the world. In line with the instructions and directives of the World Health Organization (WHO), cooperation has been made with the countries to solve the problem. Cooperation has acted not only in health aspect but also in many fields such as education, economy, tourism and sports. In order for preventing the epidemic and make the measures more stringent, a number of measures taken at national and international sports organizations have also affected ice hockey. The International Ice Hockey Federation, national and local governments have worked on the conduct of sports activities to reduce the impact of Covid-19 pandemics. In this study, the objective is to explain the effect of Covid-19 pandemic on ice hockey sports and it's relation between sports and health. In the research, data has been obtained by general survey and documentation method. In the pandemic process, Olympics, World Champions, Cup matches, many national and local sports organizations have been affected. Consequently, many sports events have been postponed or cancelled since December 2019 due to the virus. It has been observed that the main reason for this situation is solution-oriented achievements and human health.

Keywords: Coronavirus; Covid-19; MERS-CoV; Pandemic; Ice Hockey

Murat Aygün¹, Mehmet Ünal²

¹ Ardahan Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yönetim Bilimleri

² Türkiye Buz Hokeyi Federasyonu Başkanlığı Sağlık ve Doping Mücadele Kurulu Başkanı

Geliş/Received : 16.05.2020

Kabul/Accepted : 21.05.2020

DOI: 10.21673/anadoluklin.738039

Yazışma yazarı/Corresponding author

Murat Aygün

Ardahan Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor Yönetim Bilimleri 75000 Ardahan

E-posta: aygunmurat06@gmail.com

ORCID

Murat Aygün: 0000-0002-7636-8325

Mehmet Ünal: 0000-0001-5779-0160

GİRİŞ

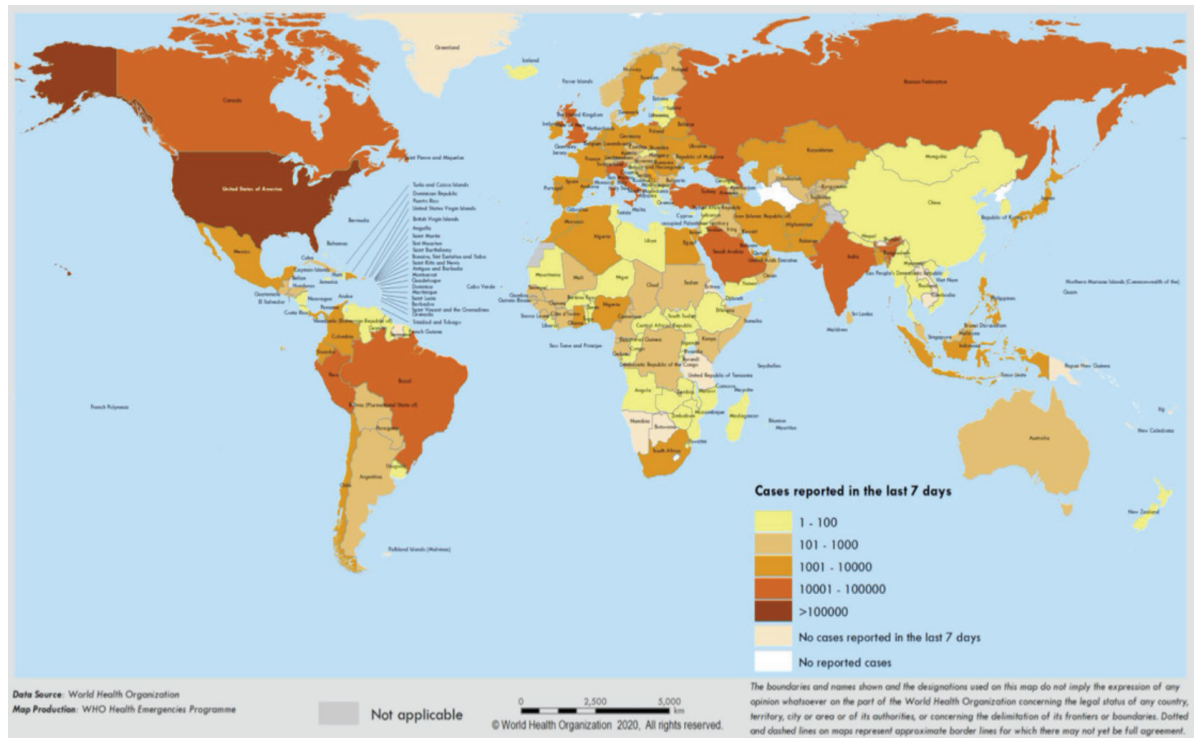
Çin Wuhan, Hubei'de 2019 Aralık ayında bilinmeyen bir vaka ortaya çıkmış ve COVID-19 (2019-nCoV) olarak adlandırılmıştır (1-4). 13 Ocak 2020 tarihinde tanımlanan, koronavirüs (CoV), Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS-CoV) ve Şiddetli Akut Solunum Sendromu (SARS-CoV) gibi birçok hastalığa neden olan virüs ailesidir (1,5-7). Araştırmalar doğrultusunda mevcut pandemiden gelen sonuçlar, daha öncesinde yaşanan pandemilerin, gelecekteki hazırlık planlarının iyileştirilmesine ve hastalığın ilerlemesinin önlenmesinde destek olacağı düşünülmektedir (4). COVID-19 ile alakalı yapılan araştırma ve geliştirme faaliyetleri 7.4 milyar euro'nun üzerinde olduğu ifade edilmiştir (8). Dünya Sağlık Örgütü'nün verileri doğrultusunda 10 Mayıs 2020 tarihli 3.917.366 onaylanmış vaka, 274.361 ölüm tespit edilmiştir (9). Ülke ve bölgelere göre belirlenmiş 1-7 Mayıs 2020 tarihli COVID-19 vaka sayısı Şekil 1'de, 30 Aralık 2019-7 Mayıs 2020 tarihleri arasındaki Dünya Sağlık Örgütü'nün bölgelere göre vaka sayıları Şekil 2'de görülmektedir.

COVID-19 pandemisi dünya genelinde birçok sektörü etkilemiştir. Etkilediği alanların başını sağ-

lık sektörü oluştururken, eğitim, sanayi, ulaşım, turizm ve spor gibi birçok alanda ekonomik, sosyal, ticari alanda etkisinin olduğu görülmektedir. Etki boyutu içerisinde spor unsuru göz önüne alındığında ekonomik, kültürel ve ticari boyutta önemli bir sektör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bilimin ilerlemesi, teknolojinin gelişmesi ile birlikte spora ilgi daha çok artmıştır (10). Spor dünya çapında bireylerin aktivitede bulunduğu, izlediği ve tüketimde bulunduğu evrensel bir üründür (11). Spor sağlıklı kalmak amacıyla yapılan en önemli faaliyetlerden biridir ve sporcunun sağlığı için hastalıklardan korunması oldukça önemlidir.

Sağlık ve spor ilişkisi, spor alanında buz hokeyi sporu dışında ulusal ve uluslararası birçok federasyon COVID-19 nedeniyle birçok tedbir almıştır. Bununla alakalı olarak Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) ile Dünya Sağlık Örgütü (WHO) 1980'li yılların başından beri bulaşıcı hastalıklar konusunda uzun süreli bir iletişim içerisinde (12). Sporcu ve halk sağlığı düşünüldüğünde evde kalma, salgının yayılma sürecinin önlenmesinde temel adımdır. Fakat bu önlem sağlanırken, hareketsizliğe neden olmasının yanı sıra kaygı ve depresyonu art-

Şekil 1. 1-7 Mayıs 2020 COVID-19 Vaka Sayıları (9).

tırarak çeşitli kronik sağlık sorunlarına yol açabilecek bir yaşam tarzına neden olabilir. Ev içerisinde yapılacak rutin ve düzenli egzersizler koronavirüs krizi boyunca sağlıklı yaşam için hayati önem taşımaktadır (13). Yapılan antrenmanlar ve egzersizler kaygı ve depresyon riskinin azalmasına, sporcunun ruh sağlığının korunmasında önemli bir kaynaktır (14). Fiziksel aktivitelerin yanı sıra sporcular için beslenme ve hidrasyon konusundaki eğitimler ile birlikte zihinsel yorgunluğun kontrol altına alınması, dünyayı etkileyen salgın döneminde kişisel hayatı anlama konusunda ideal bir durumdur (15). Sporcu sağlığı düşünüldüğünde birçok spor dalında koruyucu tedbirler alınarak uygulanmıştır. Koruyucu önlemlerin alındığı spor dallarından biri de buz hokeyi sporudur.

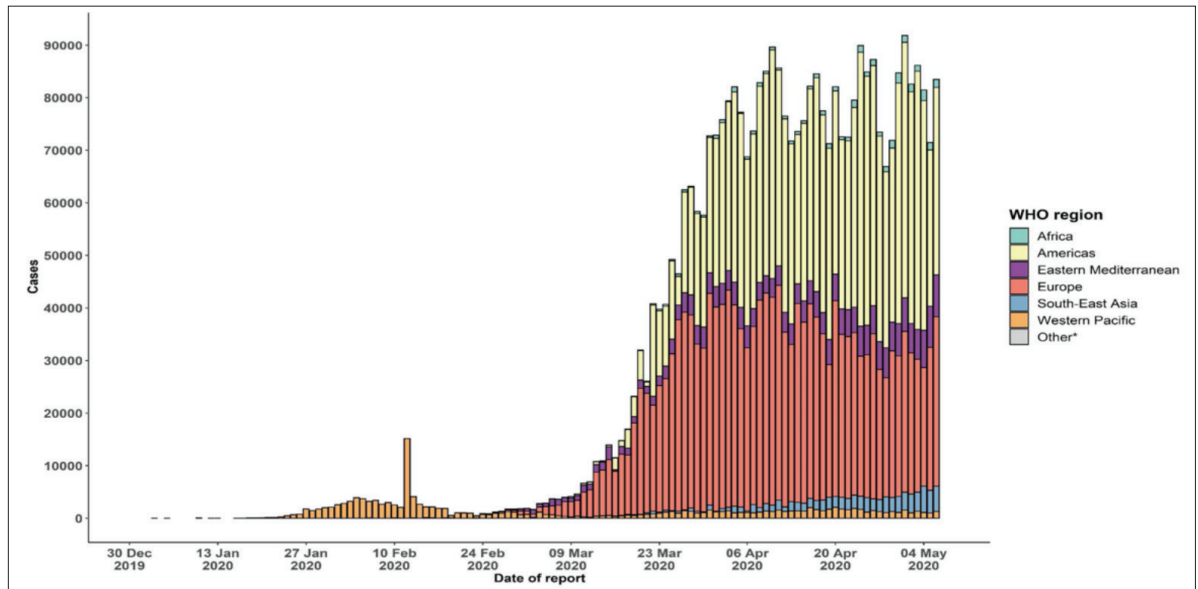
Buz hokeyi, buz üzerinde beş oyuncu bir kaleciden (3 hücum 2 savunma oyuncusu) oluşan iki ayrı takımın oyun topu olarak adlandırılan puck'ın teknik ve taktik anlamda zihinsel ve fiziksel olarak rakip takım karşısında üstünlük kurarak karşı takımın kalesinde gol ile sonuçlandırma şeklinde ifade edilmiştir (10, 16-21).

Bu çalışmada COVID-19 pandemisinin buz hokeyi sporuna etkisinin açıklanması amaçlanarak, koronavirüs nedeniyle ertelenen ve iptal edilen ulusal ve uluslararası düzeydeki etkileri anlatılmaktadır. Bu çalışmada güncel literatür taranarak veriler elde edilmiştir.

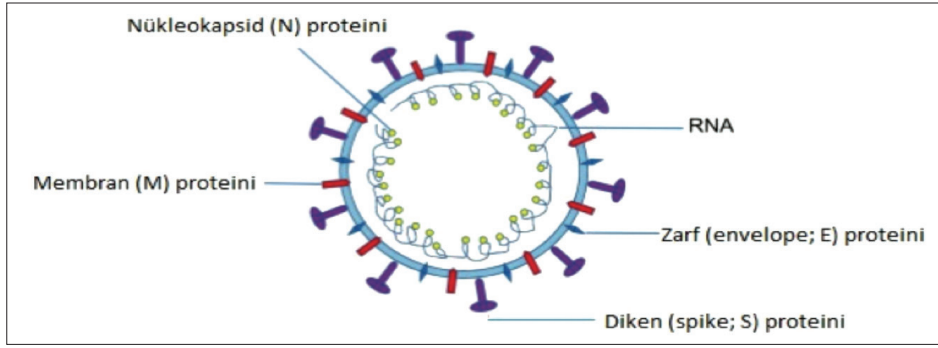
Koronavirüs (Covid-19) Pandemisi

Koronavirüs (Orthocoronavirinae) Coronaviridae ailesinin bir alt grubudur ve 1960'lı yıllarda keşfedilmiştir (22). Çok eski olabileceği düşünülen Koronavirüslerin ortak atası (ESOA) M.Ö. 8000 civarına tarihlenir (23). Kuşlarda ve memelilerde hastalık yapabilen bu virüs insanlarda nezle sebeplerinden biridir (24). Tavuklarda infeksiyöz bronşitis ve insanlarda burun boşluklarında saptanmış virüsler (229E ve OC43) ile soğuk algınlığı semptomları gösterdiği saptanmıştır (25). Misk kedilerinden 2003 yılında bulaşan Ağır Akut Solunum Sendromu (SARS), 2004 yılında HCoV NL63, 2005 yılında HKU1, 2012 yılında tek hörgüçlü develerden bulaşan Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS-CoV) ve son olarak 2019 yılında Aralık ayında Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından etiolojisi bilinmeyen pnömoni vakaları bildirilmiştir. 7 Ocak 2020 günü etkenin daha önce insanlarda tespit edilmemiş yeni bir Koronavirüs (2019-nCoV) olarak tanımlanmıştır. Daha sonra hastalığın adı COVID-19 olarak kabul edilmiştir. Virüs SARS CoV'e yakın benzerliğinden dolayı SARS-CoV-2 olarak isimlendirilmiştir (1).

Bu virüsler, küre şeklindeki yüzeyinde çıkıntılar olan 120 nm boyutunda tek zincirli zarflı RNA virüsleridir (24, 26). Bu çıkıntıların Latince'deki "corona", yani "taç" anlamından yola çıkılarak bu virüslere Coronavirus (taçlı virüs) ismi verilmiştir (Şekil 3.). Kabuk olarak yer alan zarf yapısı üzerinde

Şekil 2. 30 Aralık 2019-7 Mayıs 2020 COVID-19 Vaka Sayıları (9).

Şekil 3. Koronavirüs'ün Şematik Yapısı (1).

membran (M), zarf (E) ve spike (S) proteinleri bulunan çift katlı lipid katmandan oluşur (27). Betacoronavirüs A gibi bazı alt guruplarda hemagglutinin esteraz (HE) yüzey proteinleri vardır (28).

Çin'in Hubei Eyaleti, Wuhan Şehrinde, 31 Aralık 2019'da etiyojisi bilinmeyen pnömoni vakaları bildirilmiştir. Wuhan'ın güneyindeki farklı hayvan türleri satan bir toptan balık ve canlı hayvan pazarındaki çalışanlarda hastalığın kümelenme belirtilmiştir. Vakalarda ateş, dispne ve radyolojik olarak akciğerlerde bilateral pnömonik infiltrasyonu ile uyumlu bulgular tespit edilmiştir. Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) Çin Halk Cumhuriyetine ait COVID-19 raporuna göre ölüm vakaları genellikle ileri yaştaki hastalarda ya da eşlik eden hipertansiyon, diyabet, kardiyovasküler hastalık, kanser, kronik akciğer hastalıkları başta olmak üzere diğer immünsüpresif durumlar gibi sistematik hastalığı olan bireylerde olmuştur. Yurt dışı kaynaklı ilk vaka (importe vaka) 13 Ocak 2020'de Tayland'dan bildirilen, 61 yaşındaki Çinli bir kadındır. İlerleyen günlerde importe vaka bildiren ülkelerin sayısı giderek arttığı gibi Şubat ayı sonlarında yerli bulaşın yaşandığı ülkeler ortaya çıkmaya başlamıştır. Mart 2020 başı itibarıyla Çin'de salgının hızı yavaşlarken, İran, Kore Cumhuriyeti (Güney Kore) ve İtalya'da COVID-19 vakaları ve buna bağlı ölümler hızla artmıştır. Yine Mart 2020 başı itibarıyla Dünya genelinde 100'ün üzerinde ülkede olgu bildirilmiştir. Ülkemizde ilk COVID-19 vakası 11 Mart 2020 de saptanmıştır (29).

Hastalık esas olarak damlacık yoluyla bulaşmaktadır. Ayrıca hasta bireylerin öksürme, hapşırma yoluyla ortaya saçtıkları damlacıklara, diğer kişile-

rin elleri ile temas etmesi sonrasında ellerini ağız, burun veya göz mukozasına götürmesi ve teması ile bulaşmaktadır. Asemptomatik kişilerin solunum yolu salgılarında virüs tespit edilebilmekte, ancak esas bulaşma hasta bireylerden olmaktadır. Çin'deki olguların epidemiyolojik özellikleri incelendiğinde ortalama inkübasyon süresinin 5-6 gün (2-14 gün) olduğu bazı vakalarda inkübasyon süresinin 14 güne kadar uzayabileceği gözlenmiştir. Semptomatik dönemden 1-2 gün önce başlayıp semptomların kaybolmasıyla sona erdiği düşünülmektedir. Koronavirüsler genel olarak dış ortama çok dayanıklı olmayan virüslerdir. Genel olarak cansız yüzeylerde birkaç saat içerisinde aktivitesini kaybettiği kabul edilmektedir. Cansız yüzeylerdeki aktivite süresi yorumlanırken bulaşma için sadece virüsün aktivitesinin devam etmesi değil, temasın süresinin de önemli olduğu unutulmamalıdır. Bugün için COVID-19'un bulaştırıcılık süresi ve dış ortama dayanma süresi net olarak bilinmemektedir.(9) Basit soğuk algınlığı, grip ve şiddetli akut solunum yolu sendromuna (ARDS) ve böbrek yetmezliğine kadar giden ateş, öksürük ve nefes darlığının ön planda olduğu ve genel olarak özellikle 65 yaş üstü ve kronik hastalığı olanlarda daha yüksek olmak üzere %3 civarında olduğu tahmin edilen ölüm oranlarıyla seyretmektedir (30).

COVID-19 ile beraber gördüğümüz bu ARDS tablosu ilk olarak 1967 yılında tanımlanmıştır. Avrupa ve Amerika Yoğun Bakım ve Toraks Derneklerinin 1994 yılındaki tanımlamasıyla akut bir klinik tablodur. Farklı hastalıklara bağlı ortaya çıkabildiği için hastalık olarak değil de sendrom olarak nitelenmiştir. Klinikte hipoksemi, akciğer kompliansında

azalma meydana gelir ve mekanik ventilasyon (MV) ihtiyacı doğar (31).

COVID-19'da ARDS tablosu 4-48 saat içinde gelişebilir ve haftalarca devam edebilir. Akut ve ağır seyreden klinik tablo gözlenir. Bu tablo akciğer hasarı ve diğer organ yetmezlikleri şeklinde ilerleyebilir. Klinik tablo yetmezlikteki organ sayısına ve hastalığın şiddetine göre değişir. Hastada derin hipoksemi, nefes darlığı, derin ve hızlı solunum, kuru öksürük ve göğüs ağrısı şikayetleri olabilir. Bu tablo ağır solunum sıkıntısına neden olur. Derin hipoksemi hastada anksiyete ve ajitasyona sebep olabilir. Fizik muayenede ateş, siyanoz ve takipne saptanabilir. Akciğerleri dinlemekle raller duyulabilir. Ayrıca, sepsis, şok, oligüri, anüri, dissemine intravasküler koagülasyon gibi ek bulgu ve hastalıklar tabloya eklenebilir. Tabloya göre farklı laboratuvar bulguları olabilmekle beraber laboratuvar bulguları altta yatan hastalığa bağlıdır. Geniş bir yelpazede olmakla beraber lökositoz sıklıkla vardır (32).

Akciğer grafisinde bilateral infiltratlar ARDS'de belirgindir ve akciğer ödeminden ayırmak zordur. Bilgisayarlı tomografide (BT) buzlu cam görünümü mevcuttur ve aktif inflamasyonu gösterir. İntertisyel tutulumla ek olarak alveollerin ödem ve inflamasyon ile dolmasına bağlı alveol duvarında kalınlaşmasına bağlıdır (32, 33).

İnsanlarda hafif düzeyden ölümcül olabilecek seviyeye kadar geniş bir klinik gösteren COVID-19 kişilerin yakın teması ile hızla tüm dünyada yayılarak pandemi noktasına gelmiştir. Bu durum insan hayatına pek çok açıdan etki etmiştir.

Dünya Sağlık Örgütünden Spor Etkinlikleri İçin Tavsiyeler

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ile Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) sporun gelişimi ve tedbirlerin önlenmesi amacıyla sürekli etkileşim halindedir. Bu etkileşim sonucunda düzenlenmesi planlanan etkinliklerde alınması gereken tedbirler ve risk değerlendirmesi sürecinde etkilerin azaltılmasına yönelik önerileri içeren bir kılavuz yayımlamıştır.

Sporcunun virüsün yayılmasında etkin bir iletken olacağı (34) ve COVID-19 pandemi sürecinde sporcuların etkileşimden uzak olması gerektiği düşünülerek bazı temel faktörler belirtilmiştir. Bunlar;

- Spor branşının özelliği (Fiziksel mesafenin korunduğu düşük/yüksek riskli spor dalları),
- Spor etkinliğinin büyüklüğü,
- Açık ve kapalı mekanlar,
- Müsabaka alanındaki imkanlar,
- Demografik Özellikler (Yaş ve Sağlık),
- Risk yönetimi (Etkili İletişim).

Spor organizasyonunun gerçekleşmesine yönelik risk grubu ve unsurları etkinliğin yapılmasında önemlidir. Bu nedenle Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ile Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) Tıp ve Bilim Komitesinin kararları doğrultusunda alınacak önlemler genel hatlarıyla;

- Sporcular arasında COVID-19'un bulaşma riskinin daha yüksek olduğu spor dallarında fiziksel mesafenin sağlanması,
 - Sosyal mesafeye dikkat edilmesi ve maske kullanımının sağlanması,
 - Sporculara ayrı şişelerde temiz su verilmesi,
 - Temizlik kuralına uyulması ve havalandırmanın sağlanması,
 - Etkinlik girişlerinde ateş ölçülerek 38° C'nin üzerinde olanların baş sağlık görevlisine bildirilmesi ve seyirciler arasında 1 metre fiziksel mesafe kuralına uyulması,
 - Sporculara tek kullanımlık mendil, önlem ve raporlama bilgisini içeren lamine kartlar, ateş ve öksürük gibi belirtilere karşı giyilecek tıbbi maskeler, tek kullanımlık bardaklar, termometre ve el dezenfektanları gibi bireysel koruma paketlerinin sağlanması,
 - Sporcular arasında ekipman paylaşımının engellenmesi,
 - Olası durumlar karşısında izolasyon alanının olması ve sağlık personeli bulundurulması,
 - COVID-19 salgınına yönelik tavsiyelere uyulmasının garanti altına alınması,
 - COVID-19 ile enfekte olma riskine karşı bilgilendirici işaretlerin bulunması.
- Bunların yanı sıra etkinlik öncesinde sporcu ve katılımcılara yönelik öneriler şunlardır;
- Etkinliğe katılacak kişinin kendi sağlık durumunu sürekli kontrol etmesi,
 - Sporcularının kendisini hasta hissetmesi durumunda etkinlik alanına gelmemesi ve bilgilendirme sağlanması,

- Teknik ekibin kendi takımlarında şüpheli bir durumla karşılaşması halinde uygulanacak protokoller ve enfeksiyonu önleme/kontrol altına alma konusunda bilgilendirilmiş olmaları,
- Ellerin sık sık yıkanması ve öksürük durumunda ağız ve burnun bir mendil yardımı ile veya kolumuzun içi ile kapatılması,
- Takım otobüslerinde el dezenfektan noktalarının bulundurulması,
- Hasta olan kişilerle temastan kaçınılması ve sosyal mesafe kuralına uyulması,
- Malzeme konusunda çalışan teknik personelin mutlaka eldiven kullanması,
- Sporcuların ağız ve burunlarına dokunmaması konusunda tavsiyelerde bulunulması,
- El sıkışmaktan ve saunalardan kaçınılması (35).

Yukarıdaki tedbirler doğrultusunda yapılacakların tamamı COVID-19 salgınının önlenmesi ve gündelik hayata daha erken dönülmesi amacıyla düzenlenmiş tavsiyelerdir. Yapılacak önlemler, spor organizasyonlarının devamlılığı ve sporcu sağlığı açısından önem taşımasıyla birlikte spor ve sağlık arasındaki ilişkinin bütünlüğünü ortaya koymaktadır.

Covid-19'un Uluslararası Düzeyde Buz Hokeyi Sporuna Etkisi

COVID-19 pandemisi nedeniyle ulusal ve uluslararası düzeyde birçok etkinliğin ertelenmesi ve iptali söz konusu olmuştur. Sporun temel amacı sporcu sağlığını korumak, sakatlanmayı önleyici tedbirler almak ve sporun gelişmesine destek olmaktır. Bu nedenle alınacak önlemler sporcunun korunması ve virüsün yayılmasının önlenmesi amacıyla önemlidir.

Uluslararası buz hokeyi federasyonu başkanı Rane Fasel: "Bu zor süreçte üyelerimizle yakın iletişimde bulunmamız çok önemlidir. Üyelerimizin koronavirüsle ilgili tüm gelişmeleri çok yakından takip ettiğimizi, Dünya Şampiyonası organizatörleri ve katılımcı ülkelerle turnuvayı güvenli ve tedbirli bir şekilde yapabilmek için günlük değerlendirmeler yaptığımızı bilmenizi isteriz" şeklinde ifade etmiştir (36).

Uluslararası Buz Hokeyi Federasyonu (IIHF) tarafından her yıl düzenlenen spor organizasyonlarının COVID-19 pandemisi nedeniyle 2020 yılı Ocak ayından itibaren ertelenmesine veya iptaline karar verilmiştir. Uluslararası Buz Hokeyi Federas-

Tablo 1. Uluslararası Buz Hokeyi Federasyonu tarafından iptal edilen Dünya Şampiyonaları (37).

Kategori	Şampiyona Adı	Yeri
Büyük Erkekler	2020 Buz Hokeyi Dünya Şampiyonası (Üst Klasman)	İSVİÇRE, Zurich, Lausanne
	2020 I. Kategori A Grubu	SLOVENYA, Ljubljana
	2020 I. Kategori B Grubu	POLONYA, Katowice
	2020 II. Kategori A Grubu	HIRVATİSTAN, Zagreb
	2020 II. Kategori B Grubu	İZLANDA, Reykjavik
	2020 III. Kategori A Grubu	LÜKSEMBURG, Kockelscheuer
	2020 III. Kategori B Grubu	GÜNEY AFRİKA, Cape Town
	2020 IV. Kategori	KIRGIZİSTAN, Bishkek
18 Yaş Altı (U18) Erkekler	2020 U18 Buz Hokeyi Dünya Şampiyonası (Üst Klasman)	AMERİKA, Plymouth, Ann Arbor
	2020 U18 I. Kategori A Grubu	SLOVAKYA, Spisska Nova Ves
	2020 U18 I. Kategori B Grubu	İTALYA, Asiago
	2020 U18 II. Kategori A Grubu	ESTONYA Tallinn
	2020 U18 II. Kategori B Grubu	BULGARİSTAN, Sofia
	2020 U18 III. Kategori A Grubu	TÜRKİYE, İstanbul
Büyük Kadınlar	2020 U18 II. Kategori B Grubu	LÜKSEMBURG, Kockelscheuer
	2020 Buz Hokeyi Dünya Şampiyonası (Üst Klasman)	KANADA, Halifax, Truro
	2020 I. Kategori A Grubu	FRANSA, Angers
	2020 I. Kategori B Grubu	POLONYA, Katowice
	2020 II. Kategori A Grubu	İSPANYA, Jaca

yonunun yönetim kurulu tarafından alınan ilk karar doğrultusunda birçok Dünya Şampiyonası iptal olurken, bunlara ek olarak 4 Asia Challenge Cups iptal edilmiştir (36). Yapılan ilk toplantının ardından Uluslararası Buz Hokeyi Federasyonu tarafından iptal edilen tüm Dünya Şampiyonaları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Uluslararası Buz Hokeyi Federasyonu (IIHF)'nin düzenlemiş olduğu şampiyonalar dışında, playoff serisinin olduğu dönemlerde koronavirüs (COVID-19) sosyal mesafe gözetilerek birçok Avrupa ülkesinde, Kuzey Amerika'da NHL (Ulusal Hokeyi Ligi) virüsün yayılmasını önlemek amacıyla birçok tesis kapatılarak buz hokeyi sezonu sona ermiştir (38-40). Bununla birlikte Asya'da Asya ligi playoff finali, Almanya'da DEL ve Avusturya merkezli EBEL koronavirüs (COVID-19) nedeniyle iptal edilirken, Avrupa'da Alps Hockey Ligi, Erste Liga, International Hockey League ve BeNeLiga sezonu sona ermiştir. Litvanya en üst ligi olan OHW seyircisiz oynanması kararını alırken, genç kategorideki organizasyonlarını iptal etmiştir (39, 41). Litvanya ligine benzer şekilde Türkiye Buz Hokeyi Federasyonu (TBHF) Intercity Süper lig playoff karşılaşmaları koronavirüs tedbirleri kapsamında karşılaşma sonunda el sıkışma olmayacağı, dezenfektanların birçok noktada olacağı, minimum sayıda personel görevlendirileceği, erkekler 1. lig, genç erkekler, genç kadınlar, minik ve yıldız ligi, 23 Nisan kupası gibi birçok faaliyetin bir sonraki duyuruya kadar ertelendiği belirtilmiştir (42). Ayrıca 19-25 Nisan 2020 tarihleri arasında yapılması planlanan 2020 Osternund Paralimpik Buz Hokeyi Avrupa Kupası, İsveç hükümetinin 500'den fazla kişinin bulunduğu tüm etkinlikleri koronavirüs (COVID-19) salgının kontrolünü sağlamak amacıyla iptal edileceğini duyurmuştur (43).

COVID-19'un uluslararası seyahat üzerinde büyük bir etkisi olduğu, buz hokeyi müsabakalarına ev sahipliği yapacak birçok ülkenin ulusal ve uluslararası düzeyde sağlık yönetmeliğine uyulmasını zorunlu hale kılmıştır. Uluslararası Buz Hokeyi Federasyonu Sağlık Komitesi Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ile sürekli etkileşim halinde olması sayesinde, koronavirüs hakkında durum raporları, seyahat kısıtlamaları, uçuş işlemleri, hastalığın önem ve

kontrol merkezi gibi konular üzerine yoğunlaşmıştır. Uluslararası Buz Hokeyi Federasyonu (IIHF) bir turnuvanın iptali konusunda birçok faktörü dikkate almaktadır. Bunlar; Uluslararası, ulusal ve bölgesel hükümetlerin direktifleri, katılan takımların seyahat düzenlemeleri, seyircilerin, oyuncuların, hakemlerin, görevliler için güvenlik riski konusundaki çalışmalar ve Uluslararası Buz Hokeyi Federasyonu (IIHF)'un Sağlık Komitesinin tavsiyeleri doğrultusunda birçok faktör ele alınmaktadır (36). Alınan faktörler doğrultusunda koronavirüs (COVID-19) pandemisinin belirleyici etken olduğu görülmektedir. Rane Fasel, koronavirüsün evrensel bir sorun olduğunu dile getirerek, yayılmasını önlemek için mücadelenin önemini vurgularken, Uluslararası Buz Hokeyi Şampiyonası Organizasyon Komitesi Genel Sekreteri Gian Gilli, IIHF'nin kararlarını kabul ettiklerini fakat bu durumun organizasyon komitesi için büyük bir hayal kırıklığı olduğunu ifade ederken, önemli olanın sorunların çözümlenmesi olarak belirtmiştir (44-46).

Buz hokeyi sporunun yanı sıra futbol, maraton, tenis, basketbol, golf ve formula 1 gibi birçok spor dalı COVID-19 pandemisi nedeniyle ertelenmiş veya iptal edilmiştir. Bu yüzden birçok kurum ve kuruluş "evdekal" sloganı ile paylaşımlarda bulunmuştur.

Yaşanan bu evrensel kriz boyunca Uluslararası Buz Hokeyi Federasyonu (IIHF) farklı ülkelerden sporcu, hakem, antrenörler gibi birçok kişinin katılımı ile "evde kal, sağlıklı kal, güçlü kal" mesajını vermişlerdir (47).

Finansal Kaynak: Bu makale ile ilgili herhangi bir finansal kaynaktan yararlanılmamıştır.

Çıkar Çatışması: Bu makale ile ilgili herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKLAR

1. Covid-19 (Sars-Cov Enfeksiyonu) Rehberi. [cited 2020 May 5]. Available from: https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/depo/rehberler/COVID-19_Rehberi.pdf.
2. Gorbalenya AE, Baker SC, Baric RS, et al. Severe acute respiratory syndrome-related coronavirus: The species and its viruses-a statement of the Coronavirus Study

- Group. bioRxiv. [cited 2020 Mar 18]. Available from: PubMed. <https://www.biorxiv.org/content/10.1101/2020.02.07.937862v1>. doi:10.1101/2020.02.07.937862
3. Huang C, Wang Y, Li X, et al. Clinical features of patients infected with 2019 novel coronavirus in Wuhan, China. *The Lancet*. 2020;395:497-506. doi:10.1016/S0140-6736(20)30183-5
 4. Xie M, Chen Q. Insight into 2019 novel coronavirus-an updated interim review and lessons from SARS-CoV and MERS-Cov. *Int J Infect Dis*. 2020;94:119-124. doi:10.1016/j.ijid.2020.03.071
 5. Yeni Koronavirüs Hastalığı (COVID-19). [cited 2020 May 5]. Available from: <https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr/>.
 6. Guidance to Covid-19 (Sars Cov2 Infection). [cited 2020 May 5]. Available from: https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/goc_sagligi/covid19/rehber/English-COVID-19_Guide-14_April2020_mes.pdf.
 7. Covid-19 Yeni Koronavirüs Hastalığı. [cited 2020 May 6]. Available from: <https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr/covid-19-yeni-koronavirus-hastaligi-nedir>.
 8. World Health Organization. Rolling Updates on Coronavirus Disease (Covid-19). [updated 2020 May 4; cited 2020 May 5]. Available from: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/events-as-they-happen>.
 9. World Health Organization. Coronavirus Disease (Covid-19) Pandemic. [updated 2020 May 9; cited 2020 May 10]. Available from: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>.
 10. Aygün M, Murathan T. Buz hokeyinin tarihsel süreç içerisindeki görünümü. *Journal of History School*. 2020;44:600-612. doi:10.29228/Joh39678
 11. Ratten V, Ratten H. International sport marketing: practical and future research implications. *J Business and Ind Marketing*. 2011;26(8):614-620. doi:10.1108/08858621111179886
 12. The International Olympic Committee. [updated 2020 May 6; cited 2020 May 8]. Available from: <https://www.olympic.org/news/ioc-and-sports-events-organisers-to-continue-to-benefit-from-who-guidance-on-mass-gatherings>.
 13. Chen P, Mao L, Nassis GP, et al. Coronavirus disease (COVID-19): The need to maintain regular physical activity while taking precautions. *J Sport Health Sci*. 2020;9:103-104. doi:10.1016/j.jshs.2020.02.001
 14. Hull JH, Loosemore M, Schwellnus M. Respiratory health in athletes: facing the COVID-19 challenge [published online ahead of print, 2020 Apr 8]. *Lancet Respir Med*. 2020;2213-2600(20)30175-2. doi:10.1016/S2213-2600(20)30175-2
 15. Jukic I, Calleja GJ, Cos F, et al. Strategies and solutions for team sports athletes in isolation due to covid-19. *Sports*. 2020;8(4):2-9. doi:10.3390/sports8040056
 16. Aygün M. Buz hokeyi sporcularının duygusal zekâ ve liderlik özelliklerinin sportif sürekli kendine güven üzerine etkisi. Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi; 2018.
 17. Aygün M. Buz hokeyi sporcularının duygusal zekâ ve liderlik. Ankara: Nobel Bilimsel Eserler; 2019.
 18. Dolphin C. Ice hockey by the numbers. Minnesota: Abdo Publishing Company; 2010.
 19. Farrukh AH. Textile in ice hockey: Belgium: A journey of Safety; 2015.
 20. Harari PJ, Ominsky D. Ice hockey made simple: a spectator's guide. First Base Sports; 2002.
 21. Zeisler L. Historical of ice hockey. Landam: The Scarecrow Press; 2013.
 22. Everything You Need to Know About Coronavirus. [cited 2020 Mar 20]. Available from: <https://www.caringlyyours.com/coronavirus/>.
 23. Wertheim JO, Chu DK, Peiris JS, et al. A case for the ancient origin of coronaviruses. *J Virol*. 2013;87(12):7039-7045. doi:10.1128/JVI.03273-12
 24. Fehr AR, Perlman S. Coronaviruses: an overview of their replication and pathogenesis. *Methods Mol Biol*. 2015;1282:1-23. doi:10.1007/978-1-4939-2438-7_1
 25. Geller C, Varbanov M, Duval RE. Human coronaviruses: insights into environmental resistance and its influence on the development of new antiseptic strategies. *Viruses*. 2012;4(11):3044-3068. doi:10.3390/v4113044
 26. Goldsmith CS, Tatti KM, Ksiazek TG, et al. Ultrastructural characterization of sars coronavirus. *Emerg Infect Dis*. 2004;10(2):320-326. doi:10.3201/eid1002.030913
 27. Lai MMC, Cavanagh D. The molecular biology of coronaviruses. *Adv Virus Res*. 1997;48:1-100. doi:10.1016/S0065-3527(08)60286-9
 28. Küresel Kâbus Koronavirüs ve Covid-19. *Bilim ve Teknoloji Dergisi*. [cited 2020 Apr 12]. Available from: https://tubitak.gov.tr/sites/default/files/18842/bilim_ve_teknik_coronavirus_hakkinda.pdf.
 29. Chine Virus Death Toll Rises to 41, More Than 1,300 Infected Worldwide. [updated 2020 Jan 24; cited 2020 Jan 26]. Available from: <https://www.cnbc.com/2020/01/24/chinas-hubei-province-confirms-15-more-deaths-due-to-coronavirus.html>.
 30. How bad will the coronavirus outbreak get? here are 6 key factors. [updated 2020 Feb 28; cited 2020 Apr 6]. Available from: <https://www.nytimes.com/interacti>

- ve/2020/world/asia/china-coronavirus-contain.html.
31. Bernard GR, Artigas A, Brigham KL, et al. The American-European consensus conference on ards: definitions, mechanisms, relevant outcomes, and clinical trial coordination. *Am J Respir Crit Care Med*. 1994;149:818-824. doi:10.1164/ajrccm.149.3.7509706
 32. Ekim N, Türkteş H, editors. Akut solunum sıkıntısı sendromu. Ankara: Bilimsel Tıp Yayınevi; 2000.
 33. Gattinoni L, Caironi P, Pelosi P, et al. What has computed tomography taught us about the acute respiratory distress syndrome? *Am J Respir Crit Care Med*. 2001;164:1701-1711. doi:10.1164/ajrccm.164.9.2103121
 34. Dores H, Cardim N. Return to play after COVID-19: a sport cardiologist's view. *Br J Sports Med* Published. 2020. doi:10.1136/bjsports-2020-102482
 35. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi. Koronavirüs Önlemleri Hakkında. [updated 2020 May 9; cited 2020 May 10]. Available from: https://olimpiyatkomitesi.org.tr/upload/WHO_Covid19.pdf.
 36. International Ice Hockey Federation. Status Report on Coronavirus. [updated 2020 Mar 10; cited 2020 Apr 1]. Available from: 01.04.2020. <https://www.iihf.com/en/news/18300/status-report-on-coronavirus>.
 37. International Ice Hockey Federation. Tournaments. [cited 2020 May 17]. Available from: <https://www.iihf.com/en/tournaments>.
 38. International Ice Hockey Federation. Season Ended in Attendance High. [updated 2020 Mar 16; cited 2020 Mar 27]. Available from: <https://www.iihf.com/en/news/18318/season-ended-in-attendance-high>.
 39. International Ice Hockey Federation. League Hockey Comes to (Almost) Standstill. [updated 2020 Mar 13; cited 2020 Mar 25]. Available from: <https://www.iihf.com/en/news/18312/league-hockey-comes-to-almost-standstill>.
 40. International Ice Hockey Federation. NHL Players Against the Virus. [updated 2020 Mar 30; cited 2020 Apr 10]. Available from: <https://www.iihf.com/en/news/18366/nhl-players-against-the-virus>.
 41. International Ice Hockey Federation. First Leagues Cancel Season. [updated 2020 Mar 7; cited 2020 Apr 10]. Available from: <https://www.iihf.com/en/news/18304/first-leagues-cancel-season>.
 42. Türkiye Buz Hokeyi Federasyonu. Koronavirüs Önlemleri Hakkında. [updated 2020 Mar 13; cited 2020 Mar 20]. Available from: <http://www.tbhf.org.tr/Haber/Tek-Haber/24579>.
 43. World Para Ice Hockey. [updated 2020 Mar 12; cited 2020 May 6]. Available from: <https://www.paralympic.org/news/ostersund-2020-european-championships-cancelled>.
 44. International Ice Hockey Federation. IIHF Worlds Cancellation FAQ. [updated 2020 Mar 21; cited 2020 Apr 1]. Available from: <https://www.iihf.com/en/events/2020/wm/news/18345/iihf-worlds-cancellation-faq>.
 45. International Ice Hockey Federation. 2020 IIHF Ice Hockey World Championship Cancelled. [updated 2020 Mar 21; cited 2020 Mar 25]. Available from: <https://www.iihf.com/en/events/2020/wm/news/18344/2020-iihf-ice-hockey-world-championship-cancelled>.
 46. International Ice Hockey Federation. Status Report on Coronavirus. [updated 2020 Mar 18; cited 2020 Mar 24]. Available from: <https://www.iihf.com/en/news/18326/status-report-on-coronavirus-2>.
 47. International Ice Hockey Federation. Stayhome, StayHealthy, StayStrong. [updated 2020 Apr 22; cited 2020 Apr 28]. Available from: <https://www.iihf.com/en/news/18658/stayhome-stayhealthy-staystrong>.